

Delavsko-socialistični list.

Glavni urednik
Jaka Žalog D.M. v Polju

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marzov trg 2/II.

Leto II.

LJUBLJANA, 2. aprila 1925.

Štev. 13.

Kongres Unije rudarjev odobril sklepe ujedinjenja.

22. marca se je vrnil v Celju kongres unije slovenskih rudarjev. Glavna naloga tega kongresa je bila, da izvrši strokovno ujedinjenje razredno-zavednih rudarjev. In to nalogo je kongres izvršil. Od strani socialistov sta razlozila stališče Krušič in Urahnik, z naše strani je bil glavni govornik s. Hlebec, bivši tajnik zveze neodvisnih strokovnih organizacij. Njegov govor problemno v prihodnji številki v zvezi z odgovorom na Urahnikova izvajanja na kongresu in zadnji številki „Delavca“.

Bivšo „Zvezo Rudarskih Delavcev“ so zastopali: ss. Hrušovar, Vatašk, Šober, Ravnik in Medved.

Unija je zastopala 16 delegatov, za katere se pa ne ve natančno, koliko članov so prav za prav zastopali. Kajti na kongresu ni bilo nobene verifikacije mandator in sklepi so se domahalji enoglasno. Delegati unije iz Črne in Velenja so povzeli podpirali naše predloge, drugi pa sploh niso posegali v debato. To je jasen dokaz, da je naša unija v popolno mrtvilo in da socialistični člani zahtevajo brezopojno ujedinjenje z nami.

Kongres je sprejel predloge akcijskega odbora. Tako je sedaj prenela i „Unija slov. rudarjev“ i „Zveza Rud. Delavcev“ in sprejela so se pravila enotne rudarske strokovne organizacije, ki se imenuje

Zveza Rudarjev Jugoslavije.

Zveza Rudarjev Jugoslavije stoji na strogem razredno-bojevnem stališču, v njej mora vladati načelo proletarske demokracije in svobodne kritike, manjšina se mora pokoravati večini. Do bodočega kongresa pripada ti. Radničkemu Savezu. Do konca tega leta se mora sklicati izredni kongres ne samo slovenskih rudarjev, ampak rudarjev cele Jugoslavije. Centrala Zveze Rudarjev Jugoslavije bo v Trbovljah, začasno še ostane v Zagorju. Sprejeta pravila nove združene organizacije so se še vložila oblastem v potrditve, tako da bo mogla zveza začeti takoj z delovanjem. Nova pravila moramo kritizirati v toliko, ker pravi § 8, točka 2, da glasujejo na kongresu tudi člani centralne uprave in nadzorstva. Dosledno po načelu proletarske demokracije bi smeli na kongresu glasovati samo izvoljeni rudarski delegati, izmed katerih mora imeti vsak toliko glasov, kolikor rednih članov zastopa. V tem smislu bo treba pravilo izpremeniti.

K vprašanju delavskega zavarovanja je kongres sprejel sledečo resolucijo:

Resolucija rudarskega kongresa v Celju o delavski zaščiti.

1. Z dnem 1. januarja v veljavo stopijo „Pravilnik“ o bratovskih skladnicah je za rudarje neoprejemljivi, iz razloga, ker bi bratovske skladnice postale v smislu tega reakcionarnega „Pravilnika“ samo sredstvo še na hujše zatiranje pravic rudarskega delavstva, zato ker bi s tem „Pravilnikom“ postali rudniški podjetniki z rudarsko oblastjo absolutni gospodarji te institucije.

2. Zaupniki II. rudarske skupine so postali popolnoma brezposamboi, ker jih v prvi vrsti negirajo rudniški podjetniki z rudniško oblastjo vred; na drugi strani pa itak predvideva zakon o zaščiti delavcev z dne 14. junija 1922 v § 108 delavske

zaupnike. Zato zahteva občni zbor od centralne uprave, da ukrene vse, da se izvedejo volitve za obratne zaupnike v rudarski in plavčarski industriji v smislu tega zakona. Če bi obstoj II. rud. skupine bil ovira za izvedbo volitev obratnih zaupnikov, ima posvati centralna uprava vse zaupnike II. rud. skupine, da podajo kompaktno ostavko kot zaupniki II. rud. skupine.

3. Proti želji rud. podjetnikov za preprovo izseljevanja rudarjev zbor najodločnejše protestira. Zahteva od vlade neomejeno svobodo gibanja rudarjev, dokler bodo v državi tisoči brezposelnih. Centralna uprava naj za osiguranje teh pravic vodi najodločnejšo borbo.

4. Po ugotovitvi, da se začela rod. in plavčarska podjetja na mestu kvalificiranih domačih delavcev sprejemati v delo Wranglovec, s čemur se brezposelnost domačih rudarjev še povečava, zahteva zbor, da se ne zaposluje tujih delovnih sil, dokler ne bodo zaposleni domači delavci. Wranglovec se pa naj dovoli prost povratek v domovino, kar si itak večina Wranglovec želi.

5. Proti načrtu novega stanovanjskega zakona protestira zbor najodločnejše, ker se s istim protivlewa rapido poslabšanje gospodarskega stanja delovnega ljudstva. Zahteva v to svrhu skupno razpravo zainteresiranih, pri kateri se mora našteti tega stanovanjskega zakona spremeniti v toliko, da bo vsaj štiti naprimitvenje pravice in interese stanovanjskih najemnikov.

6. Rudarsko in plavčarsko delavstvo še danes ne spada v področje „Delavske zbornice“, kar znači, da vsledujoči razred popolnoma sabetira še obstoječe socialne zakone. Zbor zahteva, da se rudarsko in plavčarsko delavstvo takoj priklipi k „Delavski zbornici“, v katero svrhu je delavstvo te stroke pripravljeno prispevati tozadnje prispevek „Delavski zbornici“ padev odtegljaja pri bolniški blaginji.

Rudarski shod v Trbovljah.

V smislu sklepov konference ujedinjenja se imajo vrtni takojpo kongresu po vseh rudarskih revirjih skupni rudarski strokovni shodi, na katerih se objasni ujedinjenje rudarskega strokovnega gibanja. In 27. marca se je že vrnil v Trbovljah shod v Delavskem domu. Shodu je prisostvovalo okrog 400 ljudi. Na shodu sta poročala Krušič in sodr. Šober. Rudarji so podpravi ujedinjenje, z katerim se bodo znova strale in zbrale moči za boj proti Trbovlskimi družbi, ki hoče popolnoma izstradati rudarski proletariet.

Prvo delo ujedinjenja je konfido. Sedaj pride drugo, še težavnejše: Zbrati, organizirati v združeno zvezo rudarjev množice rudarskega proletariata.

Rudarski zaupniki na delo! Privredite po vseh krajih javno shoda, sbrajte člani in pripravljajte se na obne podružnične shode! Nekateri se boj, da jih bodo socialisti prevarali. Ta strah je nepotreben. Sprejeto je načelo proletarske demokracije.

1. Za to je potrebno, da rudarska organizacija točneje pove svoje mišljenje.

etic in tega se morajo tudi socialisti držati. Stopite v organizacijo vsi do zadnjega in kot člani ne boste imeli samo dolžnosti, temveč tudi pravice. Proletarska strokovna organizacija ne obstoji iz vodstva, ampak iz članstva. Članstvo odloča o vsem na shodih, obnih zborih in kongresih. Zveza Rudarjev Jugoslavije ni niti socialistična, niti komunistična, ampak to je strokovna organizacija, ki ima zbrati proti kapitalu celokupni rudarski proletariet, da si zboljša obupni položaj. Nihče ne sme reči: Radi Krušiča ne bom vstopil

Živela združena strok. organ. Zveza Rudarjev Jugoslavije!

Železničarski proletariet za enotno organizacijo.

Splošna Železn. Org., Železničarska pravovarna org., Savez Železničarjev, Prometna Zveza, Društvo Sprevodnik in Društvo pisarniških slug so se združili dne 22. marca v Ljubljani v eno samo „Železničarsko strokovno organizacijo Jugoslavije“.

22. marec je zgodovinski dan ne samo za železničarje v Sloveniji temveč za železničarje cele države. Likvidiralo se je ta dan šest do sedaj samostojno živečih organizacij in se spojilo v eno samo. Združile se niso radi enotnosti same, temveč radi enotnega gibanja in razrednega boja, ki je edino uspešno sredstvo za boj proti kapitalu in reakciji. Enotnost zahtevajo interesi železničarstva, ki se bodo dvignili le na ta način. Če bi železničarstvo še danes ne upostavilo enotne organizacije, bi postalo navaden brezoporen predmet kapitalističnega izkoriščanja in reakcije.

Zastopniki teh organizacij, ki so razumeli, da v cepljenju ni uspeha, so izdelali enotna pravila in platformo, prisegli so si, da se bodo borili skupno proti skupnemu razrednemu sovražniku kapitalizmu, proti nadaljnemu cepljenju, proti hinavščini posameznikov, za disciplino v organizaciji, za osemurni delavnik, boljše plače za vse, posebno pa za največje sužnje na železnici in ti so: progovni, skladiščni, kurilniški in profesionalni delavci. Lahko trdimo, da ti trpini delajo samo za „bakšiš“. Borili se bomo nadalje za vse socialne zakone, kateri so nam odvzeti potom reakcionarne službene pragmatike in drugih krivičnih zakonov.

Zato bodo železničarji organizirani in neorganizirani podpravi to združitev.

Zolte organizacije, kakor nacionalni železničarji strojevodje, kolovodje od profesionalistične zveze in še nekaj drugih mrtvaških društev, čutijo še nadalje potrebo cepljenja. Zastopniki teh nacionalnih trgovskih firm se hinajo, da so za enotnost na podlagi „kar največje borbenosti“ — ali isti hip trdijo, da so proti razrednemu boju. Hinavci! Kaj pa je drugega razredni boj, kakor biti po valnem borbeni razredu izkoriščevalcev.

Združeni železničarji samo obžalujejo, da še do danes niso prišli nekateri člani teh žolih separatističnih organizacij do prepričanja, da ni zmagi in uspeha potom hinavščine in dobitvanja odklovanj od PP vlade.

Na sedanji razvojni stopnji meščanskega reda je imperializem kapitalistična resničnost, pacifizem (mirotvornost) zadnja kapitalistična ideologija (mišljenje).

Po težkih porazih je treba stopiti zopet na plan! Zato na delo! Shode! Diskusije! Delo v organizaciji! Pripravljajte se na 1. maj, ki mora pokazati, da se rudarski proletariet v znamenju strokovnega ujedinjenja budi in se pripravja na izvajanje ukradenih pravic!

Naj govori kličepalci in plačani agenti buržuazije, da so se združili črni in rdeči v eno organizacijo. Govorili bodo z namenom, da bi nahujskali oblast proti nam. Naj govorijo klevetniki, njihovi temni nameni se jim ne bodo posrečili.

Nevernim Tomažem pa kličejo železničarji: Nazaj v vaše vrste kamor spada, dovolj je bilo brezplodnega boja med nami, dovolj se je nakrohotala buržuazija na naš račun, ko nas je videla v 14 organizacijah, ko smo se klali med seboj kakor rdeče mravlje. V. pozabljeno je — vsem, kar nas toči, za organizacijo.

Mi pa, kar nas je razredno-zavednih in ki smo spoznali vrednotno enotne organizacije, bomo branili ta sklep do popolnega ujedinjenja vseh železničarjev v Jugoslaviji in ne bomo mirovali, dokler zadnji delavec, uslužbenec, poduradnik ali uradnik ne bo v organizaciji, ker le na ta način je mogoče, da se bomo uspešno borili proti pijavkam, katere nam pijejo zadnjo kri iz naših osušenih teles.

Železničarji, ni treba obupati! Kajti razred, ki mu pripadamo, je velik, po železnem zgodovinskem zakonu mu pripada največja vseživa naloga — osvobodjenje vsaj človeštva. Naša pot ne pelje v pogubo, ampak skozi težko trpljenje v zarjo odrešenja, svobode, moči in preustvarjanja človeške družbe po pravičnejših, bolj človeških, razumejših in kulturnejših načelih. Proletariat bo brez dvoma vstal iz današnje nizine. To pa bo storil le s svojo lastno silo. Rešitev proletariata bo delo samega proletariata. Da pa pride proletariet do prave moči, mora težiti za združitvijo vseh proletarcev in vseh tistih delavnih slojev, ki trpe pod kapitalističnim družabnim redom in ki jih v osvobodjenje popelje lahko le zveza s proletariatom. Ta moč se mora izražati v enotnih razrednih strokovnih organizacijah.

Naj živi razredni boj!
Naj živi enotna železničarska strokovna organizacija Jugoslavije!

Priprave za orjunaški pohod v Zagorje.

Pod zaščito PP režima skuša Orjuna zopet ožviti svoje delovanje v razvijanih praporov po Ljubljani in Mariboru. 5. aprila se hoče podati v Zagorje, kjer je bil rojen od orjunašev Justificiran Fakin. Orjunaški gredo oboroženi v Zagorje, da izavejo nova krvoprelitja in preganjanja rudarjev. Zdi se, da jim gredo oblasti na roko.

Kajti zadnje dni so iskali pri rudarjih orožje. Pa ga seveda niso dobili. Rudarji so dejali orožnikom, naj gredo rajši k orjunašem pobirat orožje. In pri raznih trboveljskih orjunaših se je res našlo mnogo orožja. A drugih orjunašev, ki mislijo priti 5. aprila iz raznih krajev v Zagorje, se neče razorožiti. Med zagorskim prebivaštvom vlada veliko ogorčenje, ker delavstvu je še v spominu 1. junij in Fakin!

Delavstvo zahteva razorožitev Orjuna!

Delavstvo zahteva prepoved orjunaškega pohoda v Zagorje!

Sodrug Jakob Žorga oproščen.

27. marca je bila pred novomeški sodiščem razprava proti sodr. Jakobu Žorgi, ki je bil na denunciacijo Orjuna dva meseca v preiskovalnem zapora. Obtožili so ga, da je lujskal na volivnem shodu Delavsko-kmečkega republikanskega bloka na revolucijo. Sodišče pa tega ni moglo dokazati in ga je moralo oprostiti.

V Sloveniji bo skupna proslava 1. maja!

V torek 24. marca so bila končana pogajanja s socialisti glede skupne proslave letošnjega 1. majnika. Socialisti se zlasti motilo stališče, ki ga je zavzela njihova beograjska centrala, ki je v sramotnem pismu odklonila skupno proslavo. Naši zastopniki so podarjali, da moramo upoštevati razvoj delavskega gibanja v Sloveniji, izvršeno akcijo za strokovno ujedinjenje železničarjev in rudarjev in da moramo napram temu 1. maja vsi delavci manifestirati za skupen boj proti absolutističnemu PP režimu, za enotne strokovne organizacije proti združenim podjetnikom. In pod pritiskom splošnega razpoloženja proletariata so se udali zastopniki socialistov in so deloma pristali na naš predlog, tako da se bo vršila skupna proslava 1. maja v vseh važnih industrijskih krajih. Socialisti bodo izdali svoj prvomajski oklic in mi svojega. Oklici bodo vendar tako sestavljeni, da ne bodo onemogočili skupnih shodov.

Naši sodrugi v vsakem posameznem kraju naj se takoj obrnejo na socialistično organizacijo v svojem kraju in upostavijo skupen odbor za pripravo prvomajskega manifestacijskega shoda in eventualne popoldanske zabave ali izleta in te priprave naj vršijo vestno in točno, da bo 1. maj pokazal, da se proletariat Slovenije zopet prebujaja.

V Ljubljani se bo pritegnilo v skupen prvomajski pripravljalni odbor tudi železničarje, lesne delavce in graficarje, ki stoje izven obstoječih strokovnih central. Tako bo šel 1. maja skupno na ulice ves proletariat, ki je za razredni boj proti kapitalu in reakciji.

Enotna fronta proletariata je na pohodu.

Živela skupna akcija proletariata na 1. maj, bojevni praznik delavskega razreda!

Jasno!

Zadnja številka „Socialista“ piše o 1. maju. To piše po končanih pogajanjih za skupno proslavo 1. maja. A v članku se prav nič ne omenja, da bo v delavskih krajih Slovenije skupna proslava 1. maja, dočim je v Srbiji ne

bo po zaslugi odklonilnega stališča Gl. Radničkega Saveza. Zakaj o tem molčite, uredniki „Socialista“? To ni proletarsko, kaj šele socialistično.

Političen samomor in kapitulacija HRSS in opozicional. bolka.

Pretekli teden se je v glavnem beograjskem parlamentu razpravljalo o priznanju mandata HRSS (Hrvatske republikanske seljačke stranke).

Prvi od opozicionalnega „bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije“ je govoril njegov voditelj Davidović. Ko je šel na govorniški oder, so ga radikalni sprejeli s klicem: „Evo kljuse, na katerem jaše Radič. Hvaljen Isus!“ — kot se gre za navađen spor na vasi, a ne za razveljavljenje glasov hrvatskega naroda. Davidovičev govor je bil bleđ. On ni branil HRSS, temveč sebe in svojo stranko, in je dokazoval, da njegova politika ne ogroža srbske buržoazije. Davidovič bi hotel le na vlado, on tekmuje s Pašičem. On ni isto kot Pašič. On je mali Pašič. Davidovič je prečital tudi program bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije. Ta program priznava nove koncesije vele-srbski gospodi in kapitalistični diktaturi in odklanja vsak razredni boj.

Davidovič je obirno odgovoril minister Uzunović, ki je dejal, da vladi še ne zadostuje umik HRSS, kot ja je razložil Davidovič. HRSS se mora popolnoma udati. Grga Anđelinović je napravil popolnoma pravičen medklic: „Ni drugega, da podpisje: S tem stopam danes v radikalno stranko, Stjepan Radč.“

Cinizej PP jevecev je dosegel svoj višek med govorom dr. Bazale, po vladni Hrvatske Zajednice. Njega so vodili poslanci oklofutali, a nekaj drugih pretepli. Govorilo je potem še deset govornikov. Radikalni so zmerjali opozicionalne poslance z: Avstrijanci, živali, črnožolti... Pribičevičevski demokrat dr. Paleček je odkrito izjavil, da bodo vsem s silo zbil spozarum iz glave.

Vlada se je igrala s klerikalci in Radičevci kot mačka z miško. Vladi poslanci so zahtevali od Radičevcev, da zataje rdečo kmečko internacionalno, republiko in samostojnost Hrvatske, skratka vse svoj program in da priznajo obstoječe stanje v državi. In to so HRSS poslanci tudi storili.

HRSS poslanci padli na kolena.

26. marca popoldan je dobil besedo radičevski poslanec dr. Šuperina. V svojem govoru je najprej zatajil Stjepana Radiča, čes da je samovoljno vstopil v kmečko internacionalno in da se naj zagovarja sam, kakor ve in zna. Uklanja se vsaki vladi. Novoizvoljeni poslanci HRSS hočejo ostati „polnovredni člani skupne zbornice države Srbov, Hrvatov in Slovencev“. Dalje je izjavjal: „Izjavljam, da nismo komunisti. Prvo temeljno naše načelo je vera v boga, druga — zakonitost. Vsaka revolucija bi končala s propadanjem našega naroda. Zato smo učili naš narod, naj spoštuje zakone. — Čas je pokazal, da za republikanizem ni prostora v naši državi. — Srbi, Hrtavi in Slovenci so en narod. — Ustava nam je ravno tako sveta kot vera.“

V istem smislu je podal očiščeno izjavo novi voditelj HRSS Pavle Radič, ki je dejal: „Izjavljam kot predsednik hrvatskega kmečkega kluba, kot zastopnik predsednika HRSS Stjepana Radiča, v svojem imenu, v imenu stranke, v imenu vodstva in v imenu samega predsednika Radiča: Priznavamo celokupno politično stanje, ki obstoja danes na podlagi vidovdanske ustave z dinastijo Karadjordjevičev na čelu.“ — Priznava tudi vojsko.

S tem so se radičevski poslanci odrekli vsem glavnim točkam svojega programa, s katerimi je HRSS zbrala okrog sebe hrvatske kmetje. Poslanci HRSS so se ovpredali načelom, na podlagi katerih so bili izvoljeni od ljudstva. Priznali so: monarhijo, militarizem, centralizem, nacionalno edinstvo, vidovdanske ustave — priznali so temelje PP režima.

Po daljši seji vlade se je parlament zopet sestal in sklenil sledeče:

1. Mandati zapirih radičevskih poslancev Stj. Radiča, Mačka, Predavca, Kosutiča in Krnjeviča se razveljavijo.

2. Posebna komisija naj pregleda, koliko so kompromitirani oni poslanci HRSS, ki so bili že v prejšnjem parlamentu. (Teh je 24.)

3. Mandati novoizvoljenih 29 radičevskih poslancev se potrdijo.

Vsi mandati v štajerskem in bregalniskem okrožju se potrdijo.

S tem se je opozicionalni blok zadovoljil. Radičevci so sicer rešili nekaj svojih poslanskih mandatov, ali oni so izvršili političen samomor in so se odpovedali množicam, ki so glasovale za HRSS ne zato, da poklekne pred PP režimom, ampak zato, da bi se borila proti njemu.

Hrtvate se je često napadalo, da služijo Habsburžanom. Radečki, Jelačić so osramotili hrvatsko ime pred vsem svobodoljubnim svetom. V istem času so se Srbi s puško v roki borili za svoje nacionalno osvobodjenje...

Po svetovni vojni se je sila izpremenila. Srbom je sedla na tilnik reakcionarna buržoazija, a hrvatski kmet se je boril za nacionalno in socialno svobodo. A poslanci HRSS in hrvatske zajednice so izdali sedaj boj tega kmečkega naroda.

Kaj nas uči vse to?

1. Radikalni in demokrti so doka zali pravilnost naše stare trditve, da se s parlamentarizmom ne da doseči ničesar proti vladajoči klasi.

2. Vsem množicam, ki še doslej niso spoznale, da se sedanja boja za nacionalno in socialno svobodo ne more voditi z mirotvorno politiko, so to dokazali sedaj v praksi PP jevci.

3. HRSS, ki je bila kmečka stranka, je ubilo njeno sodelovanje z gosposkimi strankami levičarskih fraz (klerikalci, Davidovičevci, muslimani). Zveza z gospodo donša kmetom pogubo.

Klerikalci, Davidovičevci in muslimani so sedaj s svojo politiko pomagali Pašiču in Pribičeviču, da se razbije kmečko republikansko gibanje. Oni zadržujejo množice od boja, oni varajo kmete z lažnjivimi frazami in obljubami, da bo prišlo odrešenje brez boja. Oni odobravajo, da so radičevski poslanci poteptali program HRSS.

Ta „leva opozicionalna“ gospoda so storili vse, da udušijo republikanske in socialne težnje HRSS, ki je postala sedaj z njimi vred igračka v rokah PP režima. Oni vodijo kmete proč od delavcev — v krepilje kapitala in srbske buržoazije.

Proti odločni nasilnosti PP vlade bi morali klerikalci in Davidovičevci, posebno pa HRSS ovcu napovedati odločen boj. Oni so kolebali in padli na kolena pred tem režimom. Oni so se odrekli boju Hrvatov, Slovencev in dr. za nacionalno samostojnost. Oni so izdali interese delavcev in kmetov.

Kaj sledi iz tega?

Ti nauki morajo prebuditi delavce in kmete. Meščanske stranke in „mirotvorci“ se nečejo boriti proti PP reakciji. Delavci sami in kmetje sami morajo postati svoje sreče kovači. Gosposke stranke so poteptale njihove želje in zahteve. Delavci in kmetje se morajo združeno pripravljati na boj proti reakciji, proti zatiranju narodov, za popolno nacionalno in socialno osvobodjenje.

V zvezi z gospodo so kmetje izgubili bitko.

V bojevni zvezi z delavci bodo zmagali.

Poslanci so poklekli pred PP režimom. Delavci in kmetje ne bodo poklekli, ampak bodo nadaljevali! osvobodilni boj.

Rudarjem.

Trboveljska družba je kupila Slovensko banko.

Trboveljska družba je kupila Slovensko banko. Ta vest je prodrla v meščanske časopise in važna je za proletariat Slovenije tako, da moramo o tem spregovoriti. Mi moramo dobro poznati, kako je zgrajen kapitalistični

sistem, kajti potem ga bomo sstokili.

Trboveljska družba je na industrijsko podjetje v Sloveniji. Produktivna premoaga v njenih rudnikih je tolika, da pokriva potrebe Slovenije in še precejšen del potrebe v ostalih pokrajinah jugoslavije. Ona zaposluje približno 10 tisoč rudarjev, ki ji ustvarjajo take profite, da lahko daje nenavadno visoke dividende svojim delničarjem in da lahko kupuje celo cele banke. Njen kapital je nemško-francoski in v upravi Trboveljske družbe sedijo dunajski židje. Po prevratu 1. 1918 se je mladim slovenskim kapitalistom zahotelo, da postanejo deželni profita tako solidne Trboveljske družbe. Pod firmo nacionalizacije so se mlad slovenski buržuj priobitli precejšnje številne delnice Trboveljske družbe, vendar ne toliko, da bi bil njihov vpiv odločujoč. Večina kapitala je ostala slej ko prej v rokah nemško-francoskega kapitala. One delnice pa, ki so prešle v jugoslovanske, „domače“ roke, so romale v železne blagajne Slovenske banke, v kateri je bila založena ta sijajna nacionalizacija. Slovenska banka sama na sebi je banka, ki obvlada velik del slovenske industrije. V njeno interesno sfero, v njen koncern spadajo sledeča podjetja v Sloveniji: Prometni zavod za premog v Ljubljani, Topilnica svinca v Litiji, Cinkarna v Celju, žitni zavod v Ljubljani, Metra v Ljubljani, Siograd v Ljubljani, Tekstilarna v Kočevju, Papirnica v Vevčah, nadalje Slovenska banka v Ljubljani, ki ima zopet svoja podjetja, med njimi tovarno konzerv na Vrhniki, nadalje je Slovenska banka angažirana pri tovarnah „Sardina“ v Splitu in pri Jugoslovanski Industrijski Banki v Splitu. Kakor rečeno je imela Slovenska banka tudi lepo številno delnic Trboveljske družbe. Odtoč tuja ta ožja zveza med obema družbama in odtoč tudi zaščita Trboveljske družbe s strani demokratskih ministrov, demokratske stranke in Orjuna, kajti Slovenska banka je ona, ki podpira in združuje demokrate. Tako n. pr. je pri Slovenski b. nki ministar Dr. Zrjav.

Slovenska banka je zadnje čase prišla v bolj neprijetno situacijo, kakor so sploh vse banke hudo občutile krizo kapitala v Jugoslaviji. In najbrž je to razlog, da je Trboveljska družba lahko odkupila ne samo svoje delnice v Slovenski banki, nego celo Slovensko banko.

Kaj to pomeni?

To pomeni, da je francoski kapital prodrl v eno najmočnejših slovenskih in jugoslovanskih bank in s tem v slovensko in jugoslovansko industrijo. Slovenija in Jugoslavija postajata vedno bolj koloniji tujeja imperializma. In to po zaslugi demokratov, ki hočejo biti patentirani jugoslovani. Profit slovenskih rudarjev, profita, iztjanjen iz jugoslovanskega delavstva, roma v žep francoskih kapitalistov.

Ta kupčija pomenja, da je Trboveljska družba zadobila hegemonijo nad vso slovensko industrijo. Kajti preko Slovenske banke je prišla Trboveljska družba do vpliva tudi pri Ljubljanski kreditni banki, drugi najmočnejši slovenski banki.

Trboveljska družba je že dozdaj v veliki meri odločevala vslovenskem gospodarskem življenju. Od zdaj zanaprej bo pa direktno gospodovala. Njena moč je postala sitna.

In proletariati?

Interesi rudarjev se so najoljše spojili z interesi ostalih delavcev Slovenije. Interesi delavskega razreda Slovenije naslagajo, da se proti koncentriranemu kapitalu koncentrirajo v rdečih enotnih strokovnih organizacijah in da v boju proti njemu uporabljajo kot uspešno sredstvo le generalni štrajki.

Na drugi strani pa je treba vedeti, da so rudarji s tem postali najvažnejša delavska kategorija v Sloveniji. V rudarskih revirjih mora biti moč proletariata Slovenije. Trbovljje odločujoči!

Rudarji!

Vaš zatiralec, vaš gospodar, Trboveljska družba, je postal še močnejši in še silnejši kakor je bil. Če se morate tudi vi združiti in organizirati, da bo vaš odpor močnejši in silnejši. Cim hujši nasprotnik, tem hujši odpor!

Na drugi strani, rudarji, ne pozabite, da leži v vas moč proletariata Slovenije. Rudarji!

Trboveljske družbe s
to mora biti vaš odgovor:

Jeno Zvezo Rudarjev Jugoslavije!

Izvršite strokovno zedinjenje, organizirajte se v rdeči Zvezi Rudarjev Jugoslavije! Edino enotna strokovna organizacija vas bo rešila, toda ne strokovna organizacija, ki samo pobira članarino in vsak dan izjavlja, da je politično nevtralna, marveč edino ena strokovna organizacija, ki bo izvedla faktilno zedinjenje v znamenju boja in v znamenju konkretnih mejnih zahtev. Rudarji ne želijo strokovnega zedinjenja zato, da jim bo zedinjena Zveza pobirala članarino, marveč zato, da bodo stopili v boj za svoje zahteve. Če ima Trboveljska družba denar, da kupuje banke, ga mora imeti tudi za rudarje. Zato sem z onimi 1000 kronami! Val v zedinjeno Zvezo Rudarjev Jugoslavije!
K—č.

Zakaj smo mi in zakaj so socialisti za zedinjenje.

„Jutro“ je po volitvah 8. febr. ugotovilo: Razredno delavsko gibanje je pri nas likvidirano. Sedaj pa vidimo nasprotno: najmočnejše delavske katere rije se združujejo za boj proti kapitalu.

Val za strokovno enotnost narašča. Ne dvignemo ga samo mi, ampak za enotnost so tudi socialisti, Amsterdamci. Pristaše strokovne komisije ne stavljajo za zedinjenje nobenega druge pogoja kot osebno toleranco in ljuljnost, kar se samo ob sebi razume in kar je sprejemljivo. Oni pristajajo na notranjo demokracijo, na svobodo kritike itd. Stališče Amsterdamcev se je popolnoma izpremenilo od lanskega leta in zdaj so Amsterdamci sprejeli naše pogoje. S tem so dokazali, da mislijo resno na enotne strokovne organizacije.

Odkod ta izprememba pri Amsterdamcih? Zakaj so šele letos pristali na zedinjenje strokovne? Ka gibanja? Kako je to, da se s. Svetek, Arb, Krušič in drugi ter njihove organizacije izjavljajo ena za drugo za strokovno enotnost? To pač ležijo gotovi vzroki in te treba poskati.

Mi smo že v neštetihi slučajih dokazali, da so Amsterdamci v internacionalnem obsegu rušili strokovno enotnost. Kjerkoli se je prot njih pojavila levičarska opozicija, so jo izključili iz organizacije in če ni bilo drugače, so organizacijo direktno privedli do razpada. Kajti jasno je, Amsterdamci predstavljajo delavsko aristokracijo, ki nikdar ne popusti svojih pozicij in svojih brokerskih mest, dokler bi jih. Tako stališče ne dovedo do propada. In tako je tudi z Amsterdamci v Sloveniji. Socialisti so se vsi do zadnjega časa branili zedinjenja. Toda čim so videli, da jih zna tako protivno stališče privedi do popolnega bankrota pred masami, so svojo fronto zakrenili. Delavska masa namreč stremi z elementarno silo po enotnosti s strokovnim gibanjem in za njo stoji v proletarska levica in vsakdo, ki bi se zoperstavil temu ogromnemu plazu, bi izgnil pod njim in čezenj bi se razlila proletarska masa. Strah pred tem plazom, strah pred tem poginom je socialisti prital, da so se izjavili za enotne strok. organizacije. Pritisk delovnih mas jih je postavil na to stališče. Brez tega pritiska, brez tega strahu pred propadom bi nikdar ne stopili socialistični voditelji na pot zedinjenja. To je prvo dejstvo.

Drugo. Socialistično gibanje je neverjetno notranje omajano. V stranki se grizeta med sabo dve frakciji, Korunova in Bernotova. Strokovne organizacije so istotako na tleh. Maršiktera Amsterdamka strokovna organizacija ne šteje več članov kot onih, ki tvorijo odbor. Ni treba prikrievati! Na primer na Jesenicah. Govori se, da ima Jeram organiziranih 200, toda pri volitvah se je videlo, da jih še daleč nima toliko. V zagorski stranki: amsterdamski organizaciji noličjo plačevalci niti njihovi bivši člani; komaj da obstaja odbor; z vstopom vodstvenih levičarjev se je situacija

nekoliko izpremenila. Nadajte. V Trbovljah sta se v Uniji kregala med sabo Bernotova in Korunova frakcija, da je organizacija zdržala na rob propada. Člani amsterdamskih strokovnih organizacij pa pravijo, počakajmo, da vidimo kaj bo z zedinjenjem! Mala organizacija, malo članstva in še to članstvo je za zedinjenje. H—čel, nočel — socialisti so se morali izjaviti za strokovno enotnost. Sicer bi prišla enotnost preko njihovih glav.

Nadajte. V enotnih strokovnih organizacijah bo več članstva, bo več mase, ki so na razpolago agitaciji Amsterdamcev. Svobodno! Agitacija za Amsterdam in za socialistično taktiko je svobodna. Saj bomo tudi mi agitirali ali pri tem čuvali enotnost organizacije! Toda pri tej agitaciji se spominjajo Amsterdamci enega dejstva, namreč, da je nam vsled terorja otežkočena agitacija in propaganda in da bo ta okolnost mogoče doprinesla socialistom uspehe. To tendenco je čisto jasno izrekel s. Svetek na rudarski konferenci. Svobodno: mi nimamo ničesar proti temu računu in proti tej morebitni iluziji. Prav ničesar. Konstatiramo to dejstvo popolnoma objektivno, da proletarska levica ve, tako mihi amsterdamska desnica.

In še eno. Sodruzi iz socialističnega tabora so na rudarski konferenci smeli izjavljati: Zmagala bo tista ideja, ki je življenju boljše prilagodena, propadla pa bo ona, ki je slabša. Popolnoma pravilno! Socialisti namreč računajo, da je njihova ideja tista, ki je boljša in se še niso prepricali o bankrotstvu svoje socialistične politike, dani so imeli priliko to videti od leta 1920 dalje i pri nas v Eshaziji i drugod po svetu.

Tako so torej socialisti prišli na pot, ki jo je proletarska levica predložila že lani. Pot jim je pokazal pritisk mase, strah pred propadom delavskega strokovnega pokreta in up, da si bodo na ta način opomogli in prišli do mase.

Mi levičarji smo za zedinjenje strokovnega gibanja ne šele od danes, ampak že davno. Priznavamo pa odkriti vakuum in povsod, da smo storili veliko napako v letu 1920, ko smo dopustili delavcem, da so po krivdi socialpatrioti zapustili Cobalovo Unijo in druge socialistične strokovne organizacije, namesto da bi mi takrat dali parolo: ostanite v strokovnih organizacijah, strokovne organizacije morajo biti enotne in ne razcepljene. To je bila naša napaka, storjena v nasprotju z našimi principi in taktiko. V mnogih državah sodruzi niso delali te napake in tam Amsterdamcem ni uspelo, razbiti strokovno gibanje.

Izjave rdeče strokovne internacionalne, angleško-ruski strokovni odbor i. dr., naš vstop v reformistične strokovne organizacije v Sloveniji itd. — vse to dokazuje, da smo levičarji načeloma za strokovno enotnost, dočim smatramo na političnem polju to enotnost za izključeno, ker se od socialistov razlikujemo v načetnih in taktičnih vprašanjih. Največja pridobitev proletariata po vojni je baš v idejni diferenciaciji njegovih vrst in v ustvaritvi stranke proletarske levice. Od te pridobitve ne bomo odstopili nikdar.

Združiti delavske mase, organizirati jih v enotnih strokovnih organizacijah, povesti jih v obrambni boj za zboljšanje gospodarskega in političnega položaja, priboriti nove postojanke, s tem zopet vzbudivti bojovno voljo v množicah in dvigniti delavsko gibanje — to je danes prva in glavna naloga, ki jo morejo izvršiti le enotne strokovne organizacije. Sicer bo padlo delavstvo še nižje in prišlo pod okrilje meščanske strank in fašizma. Ker vidimo te nujne potrebe za dvigovanje del. razreda, smo za brezpogojno ustvarjenje enotnih strok. organizacij.

To bomo še podrobneje dokazali v prihodnji številki lista, ko bomo jasno povedali, kako si predstavljamo vlogu strokovnih organizacij v delavskem gibanju.

Zveza z demokraciji.

Socialpatriotsko glosilo „Volksstimme“ iz Maribora je napisalo, da je s. Sedaj izpuščen iz zapora na podlagi sporazuma, ki smo ga sklenili z demokrati. Mi nismo

nikdar sklepali sporazuma z demokrati, niti s njimi govorili, temveč smo se vedno proti njim najostreje bojevali kot proti stranki, ki podpira najhujše rešitve in navdajo uršne burkacije. To „Volksstimme“ dobro ve. Socialpatrioti dobro vedo, da so demokrati oboje „zakona o zaščiti države“, po katerem dananjša radikalna demokratska vlada zapira in oboja naše sodruga, s katerimi se soper polnijo Jete Jugoslavije. Kakšen sporazum je podpisal s demokrati s. Sedaj, se vidi še in tega, da ga demokratsko guverstvo na ljublj. občini ne sprejme več v službo na magistratu in da mu je odpovedano stanovanje v mestni hiši.

Tako pisanje „Volksstimme“ je uradna lamparja. Rajši razložite svrhe svojih voditeljev z vlado, svrhe dr. Koruna s Žerjavci in Trboveljsko družbo! Rajši razložite to, zakaj politika oficijalne socialne stranke Jugoslavije podpira PP politiko zatiranja neobskih narodov! Hic Rhodus, hic Salta!

Ali se strinjajo s tem socialistični delavci?

14. št. „Socialista“ prinaša dolgo-vezno pismo glavnega Radniškega Saveza (GRS), katerega voditelji: Pavličević, Bračinac in Kotur so odtodilni skupno proslavo l. majnika. „Socialist“ prinaša deklaracijo GRS-a brez pripombe. Zato vprašamo delavce, ki čitajo „Socialista“, ali se strinjajo n. pr. s sledečimi točkami pisma GRS-a.

Tan se glasi tako-le:
„Ena izmed mnogobrojnih zmot, ki jih je razsejal ruski boljševizem, je ta, da so nastale pri nas po vojni bistveno drugačne borbe in imeli nekako drugačen delavski pokret, kakor smo ga imeli pred svetovno vojno. Med tem so ostale pri nas v Jugoslaviji predvojne socialne razmere absolutno ene in iste, da je vsled razdelitve velikih posesti sistem privatne lastnine znatno učvrščen, da se kapitalistično gospodarstvo bolj naglo in bolj svobodno razvija, da se je ustvarila znatno močnejša monarhija. Vsa sprememba je v tem, da je postal mesečni režim po vojni gospodarsko in politično jačji, nego je bil pred vojno: Zmota o slabosti kapitalizma izvira pri nas vsled zmed, ki jih je napravila v gospodarstvu vojna, zmed, ki se vedno bolj odstranjuje. Danes je popolnoma brezsmiselno govoriti o slabosti kapitalizma in o tem, da bi se moglo vpeljati neke druge vrste gospodarstvo, kakor privatno kapitalistično.“

Dočim govore bogoarjski voditelji tako pohvalno o trdnosti kapitalizma, kot to ne zna niti „Jutro“, pa pravijo o konutizmu sledeče:

„Moskovski boljševizem (to je za nje komunizem) se je začel kot delavski pokret, a to je že davno nehal biti. To je danes vlada, ki noče računati z voljo ogromne večine ruskega naroda, ki ne sme na volitve, ki vlada z bolj divjim terorjem kakor carizem, vlada, pod katero so delavci bolj brezpravni in gospodarsko zatirani kakor pod carizmom, vlada, ki se popolnoma zaveda svoje nevdružljivosti v Rusiji.“ Zdravo delavsko gibanje se more ustvariti samo v popolni nezavisnosti in v odkritem nasprotju proti borbenim metodam moskovitizma“. (Beri: komunizma).

Kaj takega ni govoril niti strajni II. internacionalni desničar Macdonald, ko je bil kraljevi angleški ministar.

Mi ne bomo v današnji številki razpravljali o teh dveh izbranih cvetkah izjavje bogoarjskih reformistov. Upamo, da bodo delavci sami najprej spregovorili. Pričakujemo, da se bodo odzvali tuš socialistični delavci, ki ne bodo mogli močje grenesti državotvornega jugoslovanskega socializma v novi izdaji.

Protestni shod stanov- njanskih najemnikov.

V soboto zvečer dne 21. marca se je vršil v Ljubljani protestni shod, katerega je sklicalo „Društvo stanovnjanskih najemnikov“ zoper namercavno povišanje najemnine. Shoda se je udeležilo okroglo 2000 oseb. Zborovanje je otvoril s. Ven-

cija, naktar je bil tudi izvotjen za predsednika shoda. Nato je prešel na dnevni red ter razmotrival vse točke novega stanovnjanskega zakona, ki ogroža življensko eksistenco najemnikov kakor tudi podnajemnikov. Nadajte je kritiziral postopanje vseh dosedanjih vlad, od katerih ni niti ena je kaj skrenila, da bi rešila to pereče socialno vprašanje. Zahteval je, da vlada gradi za svoje nametščence in svoje urade lastna poslopja, s čimer bi se znatno razbremenilo vprašanje stanovanjske miserije v Ljubljani. Zaščita stanovnjanskih najemnikov ne sme prenehati, dokler ne bo konca stanovanjske bede. V Ljubljani je danes okrog 800 stanovanj premano, danes prebivajo družine po vagonih, po podstrešju, v kletih in po navadnih kuhnjah, zato odločno protestirajo, da se izdajajo stanovnjanski zakoni preko glave in brez soglasja stanovnjanskih najemnikov. Brez sodelovanja stanovnjanskih najemnikov se ne sme izdati noben zakon.

Drugi je nastopil sodr. Makuc, ki je opozarjal na slabe posledice, ki bi jih imel zakon za večino prebivalcev, in to še tem bolj danes, ko so tako male plače, industrijska kriza, strašna brezposelnost ne samo v Ljubljani, temveč v celi državi. Kako naj plača ubogi proletarec 24kratno ali 36kratno povišanje, ko je mesec in mesec brez zaslužka. Na eni strani ga preganjajo podjetja, na drugi policija in sedaj naj se prične še od strani hišnih posestnikov, da se bodo delavstvo metalo na ulico. Nov stanovnjanski zakon pomeni: Pomdi dvo-nožna žival v mrtvačnico, tam imaš mir in zaščito od vseh parazitov. Sodruzi in sodružice, ako nas bodo hišni posestniki izgnali na ulico, naj se tudi oni boje za svoje domove.

Izvajanja s. Makuca so žela burno odobravanje.

Potem prečita s. Vencaja resolucijo društva stanovnjanskih najemnikov, ki se glasi:

Na velikem protestnem shodu zbrani stanovnjanski najemniki iz Ljubljane in predkrajev ugotavljajo: I. V povojnih letih se ni gradilo v Ljubljani niti normalnemu letnemu prirastku odgovarajočje število stanovanj. Valed tega se stanovanjska kriza še povečuje. Veljavno novega stanovnjanskega zakona se omejuje brez potrebe do leta 1927, ker je jasno, da niti najbolj forsirana grad-bena delavnost do tega roka ne more uspešno omiliti stanovanjske bede. Tudi nobeno povzitanje stanarin ne more dovesti do pozitivne gradbene podjetnosti, dokler te investicije ne nudijo sigurnosti in rentabilnosti.

Zato se zahteva: Parlament naj ustvari začasen provizorij s tem, da se za eno leto podaljša dosedanj zakon oziroma naredba o zaščiti najemnikov, da se more med tem časom s sodelovanjem najemniških organizacij izvršiti premišljena stilizacija novega stanovnjanskega zakona. Hišnim lastnikom naj se dovoli le pod tem pogojem razširiti stanovnjanski prostor, ako se istočasno s zakonom preskrbi, kam naj se deložirani najemniki naselijo. Hišni najemniki tudi odklanjajo raztegljive pojme o nemoralnem vedenju in žaljenju hišnega gospodarja, ki naj bi bili povod za odpovedni rok. Nobena deložacija se ne sme izvršiti poprej, nego je nakazano prizadetemu najemniku drugo stanovanje.

Invalidom in vojnim žrtvam, ki so hišni lastniki, naj se dovoli svobodno razpolaganje z njihovimi hišami le pod tem pogojem, ako poskrbe, da dobe deložiranci na razpolago drugo stanovanje. Rodbina državnega uslužbenca se sme deložirati šele tedaj, ako se ji je preskrbelo v službenem kraju drugo stanovanje. Zaščiti poslovnih prostorov naj se vnese v novi zakon in ima veljati toliko časa, dokler velja zaščita stanovanj. Hišni najemniki ugovarjajo tudi zvišanju najemna, kakor jih predvideva zakonski načrt, ker sedanj prejemki delavstva, uslužbenstva in upokoencev ne dovoljuje večjih izdatkov.

Resolucija je bila enoglasno sprejeta.

Tu bomo videli.

V sdnjem času je začet hoditi „Naprej“ novo, boljšo pot. Če pomeni njegovo pisanje resnično izpremembo politike „Naprej“-eve skupine, bomo videli v praksi. Kajti pisati in govoriti revolucionarne fraze — za to je mar-

sikdo sposoben. II. internacionala je n. pr. svoj oporunizem in šovinizem prikivala z najrevolucionarnejšim frazastvom. Vsaka delavska skupina mora dokazati svojo resnično bojnost v praksi, v akciji, v dejanju.

Upamo, da se bo delavstvo „Naprej“-eve skupine pridružio skupni I. majski proslavi. Opozarjamo sodruge, da v tistih krajih, kjer obstoje organizacije „Naprej“-eve skupine, da jih povežejo za skupno pripravo skupne proslave delavskega praznika.

V znamenju absolutizma.

Roman Bende obsojen na 3 leta.

Republikanski novinar Roman Bende je bil pred mariborskim sodiščem obsojen na 3 leta težke ječe, češ da je zagrešil razžaljenje Vel. Častva Zagovornik dr. Tuma je vložil ničnostno pritožbo.

Za časopisne članke — smrt na visilicah.

Državno pravdnitvo v Splitu je obtožilo Segvića, urednika ustavnice „Hrvatske Reči“ v Splitu, Sokola, odvjetnika v Splitu in Račića, odgovornega urednika „Hrv. Reči“ v Splitu, da so s pisanjem v listu sistematično širili mržnjo do države, da so povečevali

program HRSS po njenem vstopu v kmečko internacionalo, s čimer da so moralno podpirali komunistično gibanje. Državni pravdnik predlaga za nje smrt na visilicah.

Aretacije in preiskave po vsej državi.

Pretekli teden je beogradska policija aretirala Schneiderja in Vlado Milenkovića v Beogradu. Oba sta ravno zažigala neke rokopise, ko je policija vdrila v stanovanje. Policija je pogasila cgenj v peči in našla še nekaj dokumentov. Policija pravi, da sta to člana centralnega odbora saveza komunistične mladine Jugoslavije, ki da je imel zveze z inozemstvom in svoja tajništva v vseh glavnih mestih Jugoslavije. Schneider je bil še pred leti obsjen na 5 let težke ječe radi pripravljani atentata na Draškovića, pa je bil tedaj radi mladostnosti (17 let) pogojno izpuščen.

— V Zagrebu so aretirali več delavcev, ker so imeli pole „za žrtve reakcije“. — V Ljubljani in rudarskih revirjih je bilo polno hišnih preiskav. V Zagorju so žandari plenili celo „9. januar“, ki je šel dvakrat skozi cenzuro. — Pri socialpatriotih ni bilo nobene preiskave, pa vendar ve socialpatriotska „Volksstimme“ povedati, da smo mi zvezani z demokrati.

Podjetnik, ki strelja delavce.

V Ogulinu in Hrvaskem je bil te dni proces, pri katerem sta bila ob-

tožena ravnatelj Kornitzer in vršilnik Menis, da sta 27. sept. 1923 i. streljala na stavkujoče delavce. Tedaj je namreč izbruhnila stavka lesnih delavcev v Plaski. Tam so imeli delavci 12—30 Din plače na dan, večkrat so zahtevali povzihanje, pa se jim ni nitiudar ugodilo. In tako so se odločili za zadnje sredstvo — stavko. Najprej je bilo 150 stavkolkazov. Potem so se stavkujoči zbrali pred žago, a dva žandarja sta jim branila dostop v žago in sta dvakrat ustrelila v zrak. Delavci so začeli bežati omenjeni ravnatelj ter mašinist sta z revolverji začela streljati v bežeče delavce (takr pravi obtožnica!) in oblačila sta 2 mrtva in 2 teško ranjena delavca. — Ogulinski sodišče je za tu umori obsodilo ravnatelja na 5 meseccev ječe in mašinista na 14 dni A-bonski rudar Koročevje, ki je streljal v stavki na žandarje, je bil obsojen na smrt in na pritisk delavstva pomločben na 20 let težke ječe! Človeku se je žejilo lasje, ko pomisli, kam je prišla razredna justica.

S. Sedej vržen na cesto.

Komaj je prišel s. Sedej na prosto, že padajo po njem novi udarci žerjavove vladajoče klike. V službo na magistrat se ga ne sprejme nazaj, temveč začetkom aprila mora zapustiti tudi svoje dosedanje stanovanje v mestni gradniski hiši ter iti z ženo in otroci — kamorkoli.

Internacionalni pregled.

Genfska konferenca „Zveze narodov“ ni dokončala svojega dela, temveč je posvetovanja odložila. To je znanji izraz popolnega bankrota „mirotvornih načrtov“ in ogromne pozitivne imperialističnih nasprijetov. Treba je samo pogledati v „mirotvoren“ tisk teh čezel, pa človek takoj razume, kako je skrahral švindel mirotvornega govorenja. Sredi posvetovanj v Genfu je imperialistična Amerika predložila, da naj se skliče nova razorožitvena konferenca. Ta predlog Amerike je vse prej kot pa mirovna cesta: ta ameriški predlog pomeni resen sunek proti francoskemu imperializmu. Franciji sami priznavajo javno, da je to namen Amerike, da prisilne z iztirjevanjem dolgov francoski imperializem k tlom. Koliko je mirotvorno angleška buržoazija, kaže najbolj jasno izjava njenega zunanjega ministra Chamberlaina, da je „Anglija razoroževala, kolikor je bilo mogoče“. Neposredna posledica genfske konference je podvojevo delovanje imperialistov za osveženje in spopolnjenje medsebojnih vojaških zvez. Češki zunanji minister Beneš propagira kot agent francoske imperializma nov srednjeevropski blok, povečanje male entite z Avstrijo, Poljsko, Grčijo in Madžarsko — pod francoskim pokroviteljstvom. Da bi imel novorojenček svoje ime, se označuje to kot „Masarykov načrt združenja slovanških narodov“, pri čemer je zelo težko razumeti to, da bi spadali Avstrijci in Madžari med Slovence. Zelo malo je verjetno, da bi se ta načrt uresnil, ker sta n. pr. Jugoslavija in Rumunija vedno bolj poveseljena na angleški imperializem. Anglija ima ob Donavi še tako močne gospodarske opore, da lahko razbije tak nov francoski nevtrov v srednji Evropi. Ali kakor še bilo: poskus, načrt, grožnja sama še kaže, kako postaja ozračje napeto.

Tudi o turško-grškem sporu se ni mogla sporukmiti Zveza narodov. Tudi tozadevna posvetovanja so bila odložena in pričakovati je, da se zlasti tu zgradi angleški most k francoskim željam na hrbit Nemčije.

V Nemčiji se je rasgorel voljni boj. Komunisti vršijo voljni boj z odkritimi revolucionarnimi parolami proti monarhiji in meštanski republiki, za republiko delavcev in kmetov. V agitaciji najbolj razkrinkavajo kontrarevolucionarno vlogo socialne demokracije. Na več krajih je prišlo do ostrih spopadov med komunisti in socialpatrioti.

V preteklem tednu sta umrli dve osebi, ki zaslužita zanimanje delavcev. Umrli je Sunjatesen, desetletni voditelj kitajskega nacionalno-revolucionarnega gibanja, ena najmarkantnejših postav revolucionarnega vzhoda. On je pripadal onim malotetvilnim nacionalnim revolucionarjem, ki so spoznali potrebo zveze s sovjetskimi republikami, z revolucionarnimi delavsko-kmečkimi množicami drugih dežel v srbo boja vzhodnih narodov proti tujemu imperializmu. Kitajski narod je z njegovo smrtjo izgubil najpospebojnjo in najmarkantnejšo glavo. Milijoni revolucionarnih delavcev zapada šalojo za Sunjatesenom skupaj z vzhodnimi narodi, katerim je vedno bližja zveza s svobodo. Imperialisti, katerim so sojeti na Kitajskem zadali odločilen poraz, se zamenj veseli Sunjatesnova smrti; kajti njegova stranka bo nadaljevala osvobodilno delo.

V Angliji je umrl lord Curzon (izgovori: Kern), nikakva velika osebnost, temveč tipičen predstavnik meštanske diplomacije „Stare šole“, brutalen do skrajnosti, prikrit, konservativen, krvosov vzhodni narod, smerten sovražnik vseh revolucionarjev. Umrli je, ne da bi izvršil svojo življenjsko nalogo, ki si jo je dal, namreč — uničenje Sovjetske unije.

Velika strokovna gibanja rušijo „gospodarski mir“ kapitalističnih dežel. V Italiji se je končal ogromen štrajk kovinarjev in nekaterih drugih delavskih organizacij. Reformizem se je sicer še posredilo, da so omejili ta boj le na gospodarsko polje, ali buržoazija je pa morala zaznamovati velik politični uspeh, ki so ga priporili delavci proti fašizmu. Na Poljskem in Čehoslovaskem se pripravljajo na resen boj rušarji. V Grčiji se je vršila velkopotezna železničarska stavka, na

katero so odgovorili kapitalisti s praganjnjimi komunistov. Na Švedskem in Danskem je prišlo do inprti 100 000 delavcev. Boj med delom in kapitalom zavzema vedno širši obseg.

Beli teror zavzema tudi ostreje mere. Neverjetni, doslej nepoznan teroristični val se razliva preko Bolgarije. To so signali za negotovost krvave Cankovove vlade, ki misli, da bo ostala na krmlu a trebljenjem revolucionarnih delavcev in kmetov z zemeljskega površja. Ali bolgarski delavci in kmetje vedno bolj krepko odgovarjajo belim teroristom. V Hortijevi Madžarski se ustvarja sedaj po šest letih strdajevljenja sovjetske republike revolucionarna opozicija v strokovnih organizacijah in socialdemokratični stranki.

Seja razširjene eksekutive kominterne.

21. marca se je pričela v Moskvi seja razširjene eksekutive komunistične internacionala z dnevnim redom: Poročilo Zinovjeva o političnem položaju in bitnih nalogah kominterne za boljživiranje strank (konferenti: po en sodrug in Nemčiji, Franciji, Italiji, Čehoslovake in zastopnik mladine). 2. Boj za enotnost strokovnega gibanja (glavni poročevalce Lovoski). 3. Kmečko vprašanje, a) teoretična analiza kmečkega vprašanja v različnih deželah (poroč. Buharin); b) razmerje komunističnih strank k kmečkim gibanjem v različnih deželah. 4. Poročilo o diskuziji v ruski komunistični stranki. 5. Informacijska poročila o Leninovem in Marx-Engelovem inštitutu. Za razjasnenje položaja v podnih strankah so se involle sledeče komisije: češka, jugoslovanska in ameriška.

Sejam prisotnjevo 222 delegatov, med njimi 104 s odlobojnim glasom. V predsedstvo so bili izvoljeni: Zinovjev, Buharin, Stšlin (Sovjetska unija), Semard, Cachin (Francija), W. A. Ich, Geseke (Nemčija), Doray, Sanborn (Amerika), Jim Lakin (Anglija), Cola (Italija), Haken, Zapotocky (Čehoslovakija), Gallacher (Anglija) M. N. Roy (Indija), Kolarov (Balkan), Hansen (Skandinavija) in Klara Zetkin.

rodnega* župana Kenda. Nam razredno-zavestnim proletarcom se stadijo ti socialisti, ki se plažajo po trebuhu pred tako „narodno“ gospodo, haker je g. Kenda, kateri se je kmalu po prevratu israzil, da bode prišel čes, ko bo s hišem strahoval delavce —! Ta čas je menda že prišel — tudi za nas, socialiste! Odkrite ročen, da na tako — socialiste — razrednozavedni proletarar nitiudar ne bo in tudi ne sme računati! „Socialisti“, ki se ob vsaki priliki prodajo za ceno obranega pravičnega boira (podarjenega od kakega narodnjaka) niso socialisti, pač pa hlapi buržoazije in take socialisti naj si razrednozavedni proletarar dobro zapomni. Kes žalostno je, da se je tukajenje delavstvo na slepo prodalo tej demokrato-orjunaški gospodi. Zahajajo na Sokolake in Orjunaške priveditve — pijejo njihove ostanki ter s njimi vzklikajo — naciji. Proletaratske literature ti socialisti sploh se štajajo — najbolj socialna ne jim zli literatura is „Jutrove“ dežele. Spominjam se članka, ki je izšel lansko leto v „Jutru“, v kojem neka demokrata dlka ugotavlja, da je v državi SHS koruzna „narodna hrana“! Proleta resnica, sodrugi! In kdo je ta narod, sodrugi, bojeza vsakdanja hrana se koruzni žganji! Ne vem, ali je sprejeti ta dopisnik „Jutra“ kak orden za te ugotovitve ali ne. Vsekakor mo „gebur“ najmanj I. red.

Nova izprememba Prepeluha.

V našem listu smo že do golega razkrinkali dosedajno politično preteklost g. Prepeluha, slučajnega voditelja „Slov. Republikanske Stranke“. Zato njegove preteklosti ne bomo obnavljali. Moč pri zadnjih volitvah ni bil izvoljen za poslanca kljub temu, da si je nadel republikansko krinko. In mišliti si je, da je republikanstvo krivo temu, da ni prišel v beogradski parlament. Pa je začel agitirati za angleško monarhijo na Balkanu. Kaj je to angleška monarhija na Balkanu ali balkanska monarhija v Londonu? Vrag si ga vedi, ko nam niti očetje take monarhije (blok narodnega sporazuma) ne vedo tega razločiti. In tako kot je Prepeluh svoj čas izpremenil „Avtonomista“ v „Republikanca“, ga bo sedaj izpremenil v „Angleškega monarhi-za“. Ali tudi Prepeluh sam se več ne zadovoljuje z angleško monarhijo in tako se je prišel družiti z — jugoslovanskimi monarhisti, strankami okrog „Samostojne kmetijske zbornice“. In tako bomo v kratkem času dobili nove stranke, ki ji bodo načelovali Pateč, Prepeluh-Kristan. Kristan Tone bi prišel za Zadržno banko, Produkcijo, tiskarno in z žerjavovci okrog „Slov. Banke“.

To je nov nauk za slovenske kmete, da kmet ne spada v razne malomeštanske stranke, kateri korumpirani voditelji samo zavajajo kmečko ljudstvo.

Kmet mora korakati skupaj z delavcem in si priboriti svobodo potom bojnevo kmečko-delavske republikanske zveze.

Tiskovni sklad.

Kapla Aleš v Hrustniku 13, Sovre Franc v Hrustniku 5, Kregar Josip v Ljubljani 5, Hauptman Peter v Mengšu 5, Vipan Miha v Janševi Gori 5, Žorža Jaka v Ljubljani 5, Štukelj v Ljubljani 16, Oblak Josip v Ljubljani 5 Din. Skupaj 56 Din.

Vitevič zadnjo vato skupaj 784 Din. Za vol. fond poslali in Bleda poleg te objavljene ga 82-70 Din., Krhne 60 Din.

Vsem bralcem naše lista!

Zadnja številka je radi tehničnih ovir zaostala. V bodoče bo list zopet redno izhajal, kakor je tudi doslej. Ker se je medtem nabralo polno gradiva, bo izšlo nadaljevanje razprave „Markizem in nacionalno vprašanje“ v prih. številki, tudi vse drugo pride na vrsto, pred drugim pa študija o Marzu povodom obletnice. Pridobivajte nove naročnike in zbirajte tiskovni sklad!

Izdajatelj in izatna: Konzorcij v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Pavlič, sodar. Tiskarna, Josip Pavlič Kozljevo.

Dopisi iz del.-km. Slovenije

Dopis iz Bleda.

Štufajno mi je prišlo v roke neko vabilo naših trdih socialistov šibosanih z šigon: „Narodno-socialna zveza“, Podružnica „Bled“. Ko ogledujem ta šig, opazim veliki nedostatek. Pravilno bi se namreč imeli glasiti ta šig: N. S. Z. Podružnica „Orjuna“. Tak šig bi edino pravilno označil socialno ideologijo tukajšnjih narodnih socialistov, ker večina njih (v prvi

vrsti t. zv. voditelji so tni o socialni, da so obenem tudi člani Or. Ju. Na.)

Pogosto se vidi te socialiste, ki poleg društvenega znaka nosijo tudi Sokolški in severni tudi Orjunaški šak. Pa kdo bi zamislil narodnim socialistem, če so obenem tudi Orjunaški, saj sta tudi njih voditelja kot poslanca v parlamentu pomagala spiebiti bič, stem da sta glasovala za najreakcionarnejši zakon sedanja dobe „zakon o zaščiti države“, ki že leta kr-

vovo biča najzavednejši revolucionarni proletarar Kahaenije. Svojo socialno zavest so pokazali tudi ob priliki drž. volitev, ko je njih 70% oddalo glasova nacionalnemu bloku. Kakor vobče naredni socialisti niso nitiudar mislili a svojimi, temveč s demokratskimi moznimi, tako tudi tukajšnji najrajši misljo s orjunaškimi. Do lanskega leta jim je bil bog orjunaški župan Tomec, a v novjšem času imajo za malika (prej tako osvovalnega) „na-